

Deu tesis sobre la intel·ligència artificial per al nou programa de principis socialdemòcrata

Cercle Erhard Eppler (Erhard-Eppler-Kreis), fòrum de política de pau del Partit Socialdemòcrata d'Alemanya (SPD) · Versió catalana

Consideracions prèvies

Aquest document vol impulsar el debat sobre un nou programa de principis socialdemòcrata. No ofereix passatges programàtics ja enllestits. Argumenta per què la intel·ligència artificial ha de formar part d'un programa de principis: no com una nota al marge de la digitalització, sinó com una de les qüestions fonamentals d'aquest segle.

Aquesta tecnologia transformarà profundament la humanitat. Per primera vegada, una invenció automatitza el treball intel·lectual —el llenguatge, l'anàlisi, la planificació, el judici—, i no tan sols la força de les mans. Decisions d'acció fins ara reservades als éssers humans corren el risc de quedar en mans d'algoritmes manipulables d'una caixa negra. El director de DeepMind, Demis Hassabis, preveu una transformació deu vegades més gran i deu vegades més ràpida que la Revolució Industrial. Al costat del canvi d'època geopolític —la «Zeitenwende» que l'aleshores canceller alemany Olaf Scholz va proclamar el 2022—, s'està produint així un segon canvi d'època, encara menys present en el debat públic, però molt més significatiu: tant als centres de dades i a les doctrines militars com als models de negoci.

No ignorem les oportunitats. Una tecnologia que detecta abans les malalties, accelera el desenvolupament de medicaments, posa el coneixement a l'abast de tothom, alleugereix la càrrega de l'Administració i proporciona noves eines a la ciència pot ajudar a fer realitat una antiga promesa de la Il·lustració. Però les oportunitats no es materialitzen per si soles. Només es materialitzen si els riscos greus es mantenen sota control. Això exigeix una regulació estricta i vinculant, legitimada democràticament. El Programa d'Hamburg —el programa de principis de l'SPD aprovat el 2007— estableix el criteri: no tota invenció serveix al progrés; cal examinar cadascuna per determinar si afavoreix el lliure desenvolupament, la dignitat, la seguretat i la convivència de les persones. Aquest principi ha de ser la mesura de la política socialdemòcrata davant la intel·ligència artificial.

Els canvis es faran sentir arreu: en la geopolítica, en la guerra i els sistemes d'armes, en el treball, en la distribució de la riquesa, en la salut, fins a la possible fusió entre l'ésser humà i la màquina, i, finalment, en la qüestió de qui decidirà en el futur: l'ésser humà o la màquina. Es tracta d'una qüestió política transversal que exigeix noves maneres de pensar i d'actuar en tots els nivells de la política. Les tesis següents desenvolupen aquests àmbits.

Les tesis

Tesi 1: La intel·ligència artificial és una qüestió que afecta tota la humanitat i, per tant, una qüestió de principis

Els programes de principis no tracten de tecnologia. Tracten de poder, de llibertat, de justícia i de com volen convida les persones. Precisament per això, la intel·ligència artificial hi ha de tenir un lloc, perquè va més enllà d'una nova etapa de racionalització tècnica i incideix en el nucli d'allò que defineix la política socialdemòcrata: solidaritat, treball, igualtat, democràcia, pau i autodeterminació humana. Qui la tracta com una simple qüestió d'innovació o de competitivitat econòmica no n'ha entès l'abast.

La qüestió decisiva és la del poder: qui disposa dels sistemes, qui en fixa els objectius, qui controla les dades, qui rep els beneficis i qui assumeix els riscos? Tan sols quatre grans empreses inverteixen enguany gairebé set-cents mil milions de dòlars en la construcció de centres de dades; això equival, cada tres setmanes, al pressupost de tot el Projecte Manhattan, i la suma anual supera el conjunt del pressupost federal alemany, que el 2025 se situa al voltant dels 500.000 milions d'euros. Forces d'aquesta magnitud decideixen sobre les condicions de vida de milers de milions de persones sense que cap electora ni cap elector hi hagi votat mai. Uns quants homes tenen a les mans les decisions sobre l'ús d'aquests instruments, sobre el poder polític i tecnològic i els diners, sobre els estats i les persones, sense haver estat elegits mai. Per això, l'SPD ha de situar la intel·ligència artificial allà on es debat l'organització de la societat: al programa de principis, com una qüestió constitucional del segle XXI, molt més enllà d'un capítol de foment econòmic.

Tesi 2: La geopolítica de la intel·ligència artificial exigeix seguretat comuna

Al voltant de la intel·ligència artificial s'ha desencadenat una cursa geopolítica. Els Estats Units i la Xina pugnen per l'hegemonia en capacitat de càlcul, semiconductors, energia i talent; els models, els xips i el capital es concentren en unes poques regions del món. Europa corre el risc de convertir-se en un simple espai d'aplicació de sistemes d'IA aliens, amb una dependència sotmesa a decisions externes que recorda l'antiga dependència del petroli. Per això, la sobirania digital forma part de la sobirania europea sobre les pròpies bases de vida que un nou programa de principis ha de reclamar. Tant a escala europea com estatal, calen infraestructures de càlcul i de dades pròpies i autònomes, recerca pròpia i models oberts per a la ciència i l'Administració. La recerca i el desenvolupament també han d'elaborar noves estratègies per a la seguretat de les dades i la resiliència de les infraestructures danyades.

Actualment, la cursa mundial s'utilitza com a argument de xantatge: qui regula, es diu tant a Washington com a Brussel·les i Berlín, perd davant el rival. Aquesta lògica és tan falsa com perillosa. Científics nord-americans i xinesos —entre ells l'investigador de Berkeley Stuart Russell i l'informàtic de la Universitat Tsinghua i guardonat amb el Premi Turing Andrew Yao— adverteixen conjuntament d'una cursa cap a una superintel·ligència en què no hi ha cap guanyador: qui la «guanyés» seria el primer a perdre el control davant una intel·ligència de màquina. Allò que Olof Palme, Egon Bahr i Erhard Eppler van formular davant la confrontació nuclear torna a ser vàlid aquí: al capdavant, o la

seguretat és comuna, o no hi ha seguretat. L'SPD ha de convertir en compromís programàtic la cooperació internacional en seguretat de la IA, també entre rivals geopolítics, fer participar el Sud Global en l'accés a la tecnologia i en el seu control, i oposar-se al relat que presenta la cursa armamentista com a inevitable.

Tesi 3: La guerra al ritme de les màquines: cap màquina no ha de decidir sobre la vida i la mort

Amb la intel·ligència artificial, la guerra esdevé més ràpida, però no millor. Els sistemes d'alerta primerenca, la selecció d'objectius i els quadres de situació es basen en dades incertes, incompletes i manipulables; si els sistemes autònoms arriben a operar a la velocitat de les màquines i acaben integrats en l'arquitectura de comandament i control, es pot desencadenar una escalada més ràpida del que cap ésser humà és capaç d'aturar. Des d'Ucraïna ja arriben informacions segons les quals uns drons haurien matat persones, per primera vegada, de manera plenament autònoma: sense connexió de ràdio i sense cap ordre humana a l'últim segon. Tant si cada cas s'ha verificat com si no, la tecnologia existeix, és barata i es difon més de pressa del que la política està disposada a reaccionar.

A diferència del que passa amb les armes nuclears, aquí el control clàssic d'armaments falla. La diferència entre una arma teledirigida i una arma que mata de manera autònoma es troba en el programari, no en un maquinari que es pugui comptar: n'hi ha prou amb una actualització, i cap inspecció no la pot detectar. Per això, només serveix la proscripció completa d'aquesta categoria d'armes, tal com s'ha aconseguit amb les armes biològiques i químiques, les mines antipersona i les municions de dispersió. L'Assemblea General de les Nacions Unides va assenyalar aquests perills el desembre del 2025 amb 164 vots; hi van votar en contra, entre d'altres, Rússia, els Estats Units i Israel, precisament les potències que impulsen aquests sistemes. El papa Lleó XIV ha establert el criteri en la seva encíclica *Magnifica Humanitas*: la intel·ligència artificial s'ha de «desarmar»; les decisions letals o irreversibles no es poden confiar a cap sistema artificial. L'SPD ha de fixar en el seu programa de principis que no es desenvoluparan, no s'adquiriran i no s'utilitzaran armes que decideixin sobre la vida i la mort sense un control humà efectiu, i ha de reclamar una prohibició vinculant en el dret internacional, com la que les Nacions Unides i el Comitè Internacional de la Creu Roja exigeixen per a finals del 2026; si cal, seguint l'exemple dels tractats contra les mines antipersona i les municions de dispersió, fora dels fòrums de negociació bloquejats. A més, la intel·ligència artificial no ha de tenir cap lloc en la cadena de comandament i d'alerta primerenca nuclear. Al segle XXI, la política de desarmament és també política de seguretat de la IA.

Tesi 4: Aquesta vegada és diferent: la intel·ligència artificial transforma el treball en la seva essència

La frase tranquil·litzadora segons la qual la tecnologia sempre ha acabat creant més llocs de treball dels que ha destruït ha estat històricament certa en la majoria dels casos. Podria estar deixant de ser-ho. Les màquines anteriors automatitzaven àmbits parcials de l'activitat humana; la resta esdevenia més productiva i, per tant, més valuosa. Una intel·ligència artificial que apunta al conjunt del treball cognitiu trenca aquesta lògica. El Fons Monetari Internacional calcula que, arreu del món,

es veuran afectats prop del quaranta per cent de tots els llocs de treball, i aproximadament el seixanta per cent a les economies avançades. La recerca econòmica més recent mostra, a més, que els salaris poden caure fortament abans que s'assoleixi l'automatització completa, mentre que els rendiments es concentren en els propietaris del capital i de la capacitat de càlcul. Els primers afectats són les professions del coneixement escalables —anàlisi, consultoria, administració, programació— i les persones que s'incorporen al mercat laboral, perquè desapareixen els llocs d'entrada; l'experiència perd valor i el control del rendiment s'automatitza.

Alhora, el treball és més que ingressos: aporta dignitat, reconeixement i pertinença. Una renda bàsica, per si sola, no respon a aquesta qüestió. Les transferències monetàries, que a més s'han de finançar amb la riquesa generada, no substitueixen la participació social. Per això, l'SPD ha de vincular els guanys de productivitat de la intel·ligència artificial a la societat: mitjançant la participació dels treballadors en les decisions sobre l'ús de la IA a l'empresa, un dret legal a la formació contínua, la protecció davant el control automatitzat de la conducta i del rendiment, jornades laborals més curtes en lloc d'acomiadaments massius, la revaloració de les professions socials i d'atenció a les persones que les màquines no poden substituir, i una política educativa que situï la capacitat de judici per damunt de la simple habilitat d'ús. El treball digne continua sent el criteri, també quan decideix la màquina. El canvi estructural associat a l'ús creixent de la IA s'ha de conduir amb una política previsible, i la socialdemocràcia l'ha d'aprofitar com una oportunitat. Cal desenvolupar propostes per al canvi estructural actual a partir de plans directors inspirats en el model de l'IBA Emscher Park, l'Exposició Internacional d'Arquitectura que entre el 1989 i el 1999 va orientar la reconversió de l'antiga conca industrial del Ruhr.

Tesi 5: Evitar el tecnofeudalisme: la qüestió de la propietat torna al centre del debat

Les dades, els models i la capacitat de càlcul són els mitjans de producció del segle XXI, i es concentren en mans d'unes poques grans empreses i dels seus propietaris. Si el capital domina i el treball humà esdevé substituïble, hi ha el risc d'un ordre econòmic en què uns quants senyors de les plataformes extreguin rendes d'una infraestructura de la qual tothom depèn: un ordre que l'economista Cédric Durand anomena tecnofeudalisme. Aleshores, el veritable problema seria la supressió del mercat per la dominació privada i el capital privat, i no el mercat mateix: dependència en lloc de competència, tribut en lloc de salari i, al final, vassallatge allà on hi hauria d'haver drets de ciutadania.

Aquests sistemes, però, s'han entrenat amb el coneixement col·lectiu de la humanitat: amb llibres, recerca, música i milers de milions de converses quotidianes, majoritàriament sense permís, reconeixement ni remuneració. Allò que s'extreu d'un bé comú ha de servir al bé comú. El fet que fins i tot als Estats Units ja es proposi que la ciutadania participi en les grans empreses d'IA mitjançant un fons sobirà demostra que la qüestió de la propietat ha tornat. La participació de l'Estat, per si sola, encara no és control democràtic mentre no s'aclareixi al servei de qui està la tecnologia. L'SPD ha de plantejar amb determinació la qüestió distributiva de la intel·ligència artificial: mitjançant una tributació efectiva del poder sobre les dades i la capacitat de càlcul, una legislació rigorosa de defensa de la competència i de desmembrament empresarial, infraestructures públiques de càlcul i de dades,

béns comuns digitals, una remuneració justa per als autors i les autores, i la participació tant dels treballadors com de la societat en els beneficis. L'estat social democràtic va ser la resposta al capitalisme industrial; ara ha de ser la resposta al feudalisme digital.

Tesi 6: La privacitat protegeix la democràcia: limitar la vigilància i la manipulació

Ja el 2013, Michal Kosinski i els seus col·legues van demostrar fins a quin punt els rastres digitals revelen informació sobre una persona. A partir de simples «M'agrada» de Facebook, es podien predir l'orientació sexual, el color de la pell, la religió i la preferència partidista amb taxes d'encert d'entre el 82 i el 95 per cent. Les persones afectades no havien indicat aquestes característiques enlloc; només la combinació de molts senyals febles permetia elaborar el perfil. Un estudi posterior, del 2015, va mostrar que n'hi ha prou amb uns deu «M'agrada» per valorar la personalitat d'una persona amb més precisió que els seus companys de feina. Amb setanta «M'agrada», el model superava els amics; amb cent cinquanta, la pròpia família, i amb uns tres-cents, fins i tot el cònjuge. En experiments de camp amb uns 3,5 milions de persones, la publicitat adaptada al perfil psicològic va generar fins a un quaranta per cent més de clics i un cinquanta per cent més de compres. El cas de Cambridge Analytica, en què es van utilitzar de manera indeguda les dades de fins a 87 milions d'usuaris de Facebook, va mostrar com tot això es pot convertir en una arma política.

La intel·ligència artificial generativa redueix encara més els costos d'aquesta manipulació: textos produïts massivament, imatges i veus que semblen reals, missatges adaptats a cada persona que escapen a qualsevol control públic. Alhora, apareix el dividend del mentider: fins i tot les proves autèntiques es poden negar al·legant que han estat generades artificialment, i la confiança en l'esfera pública s'erosiona. Qui coneix les pors, les febleses i les predisposicions de les persones les pot dirigir sense que se n'adonin. Per això, la protecció de dades és política democràtica, no burocràcia. L'SPD ha d'establir en el seu programa de principis: cap vigilància biomètrica massiva, límits estrictes a la microsegmentació política, prohibició d'inferir característiques sensibles per influir políticament, identificació dels continguts polítics sintètics, transparència de la publicitat en línia, accés dels investigadors a les plataformes i un reforç massiu de l'educació mediàtica. La privacitat és la condició perquè les persones puguin jutjar lliurement i votar lliurement.

Tesi 7: Curar, sí; instrumentalitzar l'ésser humà, no: la salut i els límits de l'ésser humà

En cap altre àmbit les oportunitats de la intel·ligència artificial no són tan tangibles com en la medicina. Sistemes com AlphaFold, reconegut amb el Premi Nobel el 2024, han predit l'estructura de centenars de milions de proteïnes i han accelerat anys la recerca de principis actius; la IA detecta en les imatges tumors que escapen a l'ull humà i alleugereix la càrrega de documentació del personal d'infermeria i de medicina. També pot portar coneixement mèdic a regions amb una atenció insuficient. Una socialdemocràcia que entén la salut com un bé públic ha de posar aquestes possibilitats a l'abast de tothom, independentment dels ingressos, de l'origen i del lloc de residència. Alhora, es manté un principi: el diagnòstic i la teràpia continuen sent responsabilitat mèdica; cap algoritme no pot racionar tractaments ni reduir les persones malaltes a conjunts de dades, i les dades de salut no han de perjudicar mai les persones de les quals provenen.

Però la tecnologia no s'atura a la pell de les persones. Les interfícies cervell-ordinador han passat dels laboratoris a les clíniques: arreu del món, més de dues dotzenes de persones amb paràlisi ja porten implants d'aquest tipus, que els permeten controlar ordinadors amb el pensament; per a enguany s'han anunciat la fabricació en sèrie i les operacions automatitzades, i els fabricants parlen obertament d'una futura «simbiosi» entre l'ésser humà i la màquina. Com a teràpia per a persones amb paràlisi, persones cegues i persones greument malaltes, és una benedicció. Com a programa de «millora» de les persones sanes, seria traspasar un límit que donaria lloc a una humanitat de dues classes: les persones optimitzades i les que han quedat enrere. Les dades neuronals són el més íntim que una persona pot revelar.

El Programa d'Hamburg del 2007, encara vigent, no contempla ni la intel·ligència artificial ni les interfícies cervell-ordinador; aleshores, cap de les dues no existia en la seva forma actual. Tanmateix, estableix un principi que es pot traslladar directament a aquestes noves tecnologies: manté la prohibició d'intervenir genèticament de manera deliberada en la línia germinal humana i exigeix examinar cada invenció per determinar si serveix al lliure desenvolupament, a la dignitat, a la seguretat i a la convivència de les persones. Un nou programa de principis ha d'estendre aquest principi a la neurotecnologia i protegir la integritat mental amb la mateixa claredat: protecció estricta de les dades neuronals, una frontera clara entre la curació i la potenciació tecnològica de l'ésser humà, i cap accés comercial ni estatal al cervell. La dignitat humana és indisponible, també davant la tecnologia creada pel mateix ésser humà.

Tesi 8: L'ésser humà continua sent la mesura: les decisions no es poden cedir a les màquines

El canvi més silenciós, i potser el de conseqüències més profundes, és la cessió gradual de les decisions. Primer, la màquina recomana. Després, elabora propostes. Al final, decideix: sobre crèdits i candidatures a llocs de treball, sobre prestacions socials i exàmens, i aviat sobre actes administratius, quadres de situació i esborranys de sentències. Els agents d'IA de darrera generació planifiquen a llarg termini, actuen de manera independent i controlen altres sistemes; la seva autonomia no és un efecte secundari, sinó una condició del seu funcionament. Amb cada decisió delegada augmenta la comoditat, i amb la comoditat minva la capacitat: qui deixa de decidir acaba desaprenent a fer-ho. Al final hi ha una societat formalment lliure, però dirigida de fet.

A això s'afegeix que aquests sistemes s'entrenen, no es programen: més aviat es crien que no pas es construeixen. Ni tan sols els seus creadors no poden explicar ni predir de manera fiable el seu comportament; la recerca sobre interpretabilitat va anys per darrere del desenvolupament, mentre que els models ja col·laboren en la millora dels seus propis successors. En proves controlades, models capdavaners han enganyat els seus avaluadors i han intentat evitar que els apaguessin mitjançant el xantatge: un resultat lògic de l'optimització orientada a un objectiu, no pas maldat. El Center for AI Safety ja va assenyalar el risc de pèrdua de control el 2023 en una declaració que també van subscriure desenvolupadors destacats com Sam Altman i Demis Hassabis, i que el situa al costat de les pandèmies i de la guerra nuclear. D'aquí es deriva la primacia de la responsabilitat humana: cap màquina no pot prendre decisions irreversibles, ni sobre la vida, ni sobre la llibertat, ni sobre els mitjans de subsistència, ni sobre la guerra i la pau. L'SPD ha de fixar la responsabilitat última,

l'obligació de motivar les decisions i drets efectius d'impugnació allà on els algoritmes decideixin sobre les persones, i ha de sotmetre al control humà l'ús de sistemes autònoms a l'Estat, a la justícia i a les infraestructures crítiques. Al final, la responsabilitat sempre recau en una persona, mai en la màquina, i aquesta persona ha d'estar en condicions d'assumir-la.

Tesi 9: Les normes estrictes no frenen el progrés: en són la condició

Cap medicament no arriba al mercat sense autorització, cap avió no s'enlaira sense inspecció. Tampoc cap central elèctrica no es connecta a la xarxa sense llicència. Només la que potser és la tecnologia més poderosa del present s'ha posat fins ara en circulació, en gran part, sense cap formalitat; als Estats Units, com ho ha expressat de manera contundent el físic Max Tegmark, la intel·ligència artificial està menys regulada que una botiga d'entrepans. Cal invertir el principi: demostrar la seguretat abans de posar la tecnologia en circulació, en lloc de limitar els danys després. El Reglament europeu d'intel·ligència artificial, amb les seves prohibicions de pràctiques manipuladores i de puntuació social i amb la classificació com a sistemes d'alt risc dels sistemes relacionats amb les eleccions, és un punt de partida, però no un punt d'arribada: calen avaluacions independents obligatòries dels models més potents abans d'utilitzar-los, obligacions de notificació dels incidents greus, normes clares de responsabilitat, accés de la recerca pública als sistemes i una protecció especial de les infraestructures crítiques. Qui afirma que aquestes normes ofeguen la innovació confon la llibertat amb la irresponsabilitat: només la confiança que neix de normes vinculants fa que una tecnologia sigui socialment acceptable.

I, com que el risc és global, la regulació nacional no és suficient. La Declaració de Bletchley, subscripta per 28 estats i la Unió Europea, va ser un primer pas; l'han de seguir institucions internacionals vinculants: una supervisió de les capacitats més perilloses, com la que el món va crear per a la tecnologia nuclear, proves de seguretat conjuntes i comunicació de crisi entre les grans potències.

S'ha desencadenat un conflicte obert sobre la direcció d'aquest desenvolupament. Una part dels inversors i dels dirigents empresarials vol accelerar encara més el ritme per ser els primers a assolir una anomenada superintel·ligència: un sistema que supera l'ésser humà en gairebé totes les capacitats intel·lectuals i continua millorant-se a si mateix. Molts dels investigadors més prestigiosos de l'àmbit s'hi oposen, entre ells Geoffrey Hinton, Premi Nobel de Física, i Yoshua Bengio, Premi Turing. Adverteixen que un sistema així podria escapar a qualsevol control humà, amb conseqüències que podrien arribar fins a l'extinció de la humanitat, i reclamen que se'n prohibeixi el desenvolupament mentre no hi hagi un ampli consens científic sobre la seva seguretat i controlabilitat ni un ampli suport de l'opinió pública. Així ho va formular el Future of Life Institute l'octubre del 2025 en la seva declaració sobre la superintel·ligència, que ja han signat desenes de milers de persones. L'SPD ha de fer seva aquesta exigència i defensar una moratòria internacional vinculant.

Actualment, la velocitat del desenvolupament supera la capacitat d'adaptació de qualsevol sistema de governança. La resposta no pot ser la capitulació de la democràcia: ha de ser més ràpida i més ben informada, però, sobretot, ha de tenir més confiança en si mateixa. Els compromisos voluntaris de les grans empreses no són suficients: calen lleis, supervisió i un sistema polític que no renunciï a la seva

responsabilitat. L'SPD ha d'entendre la política de seguretat de la IA com a política de pau i de democràcia, i convertir Alemanya i Europa en capdavanteres de normes internacionals vinculants. Per fonamentar aquesta nova política, cal reforçar la recerca i el desenvolupament independents.

Tesi 10: El progrés al servei de les persones: el mandat del Programa d'Hamburg

El Programa d'Hamburg compromet la socialdemocràcia a posar les possibilitats del progrés científic i tècnic al servei de les persones i, alhora, insta a examinar cada invenció per determinar si respon a aquest servei. Aquesta doble actitud és el llegat que Erhard Eppler va deixar al partit: la distinció entre allò que ha de canviar i allò que cal preservar. Aplicada a la intel·ligència artificial, significa això: no volem aturar la tecnologia; en aquest sentit, no som conservadors de les estructures. Som conservadors dels valors: volem impedir que la tecnologia anul·li l'ésser humà, que devaluï el seu treball, que concentri la seva riquesa en poques mans, que descompongui la seva esfera pública, que converteixi el seu cos en una plataforma, que l'expropiï de les seves decisions i que posi en joc la seva pau.

El Cercle Erhard Eppler convida el partit a mantenir aquest debat de manera oberta, seriosa, orientada al futur i sense por de les grans preguntes. La intel·ligència artificial transformarà profundament la humanitat; si ho farà per a bé o per a mal es decideix en la política, no en la tecnologia. Les grans oportunitats i les normes estrictes no són contradictòries. Són dues cares d'una mateixa convicció: només allò que es pot controlar pot alliberar. Un nou programa de principis que no hi donés resposta ja estaria desfasat el dia de la seva aprovació.

Proposta de redactat per al programa de principis

La intel·ligència artificial ha de servir l'ésser humà, ha de ser configurada socialment per les persones i ha d'estar sotmesa a control democràtic. Obre grans oportunitats per a la salut, l'educació, la ciència, el treball i els béns públics i, alhora, no pot convertir-se en la infraestructura d'una nova divisió social, d'una vigilància total o d'una guerra automatitzada. Entenem la intel·ligència artificial com una qüestió de poder i, alhora, com una oportunitat per al futur: les dades, la capacitat de càlcul, els models i les aplicacions no poden estar controlats per unes poques grans empreses, aparells militars o estats autoritaris. Allà on aquesta tecnologia afecta els drets fonamentals, decideixen les normes democràtiques, i no la viabilitat tècnica ni la lògica dels mercats.

Vinculem la innovació amb la seguretat social. Els guanys de productivitat de la intel·ligència artificial han de beneficiar els treballadors i la societat. L'ús de la IA al lloc de treball requereix ampliar la participació dels sindicats i dels comitès d'empresa en les decisions, formar els treballadors i les treballadores, garantir la transparència i protegir davant el control automatitzat; les persones que s'incorporen al mercat laboral mereixen una protecció especial. Les dades, els models i la capacitat de càlcul són els mitjans de producció d'aquest segle: gravem de manera justa els seus rendiments, impedim els monopolis, construïm infraestructures digitals públiques i béns comuns, conduïm el canvi estructural necessari i fem participar la societat en la riquesa extreta del seu coneixement col·lectiu. No permetrem un tecnofeudalisme en què uns quants propietaris de plataformes disposin de les bases de vida de tothom.

La privacitat és una condició de l'autodeterminació democràtica. Els rastres digitals permeten inferir actituds polítiques, trets de personalitat i vulnerabilitats. Per això, prohibim la vigilància biomètrica massiva i les pràctiques manipuladores d'IA, limitem la microsegmentació psicològica, garantim la transparència de la publicitat política en línia i protegem la ciutadania davant la desinformació personalitzada. L'esfera pública democràtica no és una mercaderia.

La intel·ligència artificial ha de curar, no instrumentalitzar l'ésser humà. Posem la IA al servei de la prevenció, el diagnòstic, la teràpia i les cures, i fem accessible a tothom el seu benefici mèdic, independentment dels ingressos i del lloc de residència. Les decisions de diagnòstic i de tractament continuen sent responsabilitat mèdica. Donem suport a les neurotecnologies com a teràpia i les limitem com a intervenció en la condició humana: protegem les dades neuronals i la integritat mental, tracem una frontera clara entre la curació i la potenciació tecnològica de l'ésser humà, i mantenim que la dignitat humana és indisponible, també davant la fusió entre l'ésser humà i la màquina.

En els àmbits crítics per a la seguretat preval la responsabilitat humana. Cap màquina no pot prendre decisions incontrolables o irreversibles sobre la vida, la llibertat, la guerra o la pau. Rebutgem el desenvolupament, l'adquisició i l'ús de sistemes d'armes autònoms en què no sigui una persona qui decideixi sobre cada ús concret contra persones i qui en continuï sent responsable, i defensem la seva proscripció en el dret internacional; la intel·ligència artificial no té cabuda en les cadenes de decisió i d'alerta primerenca nuclears. Rebutgem el desenvolupament d'una superintel·ligència que pugui superar l'ésser humà en gairebé totes les capacitats intel·lectuals i escapar al seu control mentre no hi hagi un ampli consens científic sobre la seva seguretat i controlabilitat ni un ampli suport de l'opinió pública. Per això, defensem una moratòria internacional vinculant. Com que ningú no pot guanyar la cursa pels sistemes més poderosos, també aquí és vàlida la política de seguretat comuna: normes internacionals, recerca conjunta en seguretat, comunicació de crisi entre les grans potències i accés just del Sud Global a la tecnologia. En aquest marc, Europa ha d'assolir la sobirania digital i ser capaç de fer realitat per si mateixa els seus valors en aquesta tecnologia.

El nostre criteri continua sent l'estat social i democràtic de dret. En aquest marc defensem els nostres valors fonamentals de llibertat, justícia i solidaritat. La intel·ligència artificial ha de facilitar el treball, ampliar el coneixement, millorar la salut i reforçar els béns públics. No pot privar les persones de la seva autonomia ni fragmentar l'esfera pública. Tampoc no pot concentrar encara més el poder. Examinem cadascuna de les seves aplicacions per determinar si afavoreix el lliure desenvolupament, la dignitat, la seguretat i la convivència de les persones, i establim les normes, les institucions i els acords internacionals que garanteixin que l'ésser humà continuï sent la mesura.

Fonts (selecció)

1. SPD: Hamburger Programm. Programa de principis del Partit Socialdemòcrata d'Alemanya, aprovat al congrés federal del partit el 28 d'octubre del 2007.
2. Kosinski, M. / Stillwell, D. / Graepel, T.: Private traits and attributes are predictable from digital records of human behavior. PNAS 110 (15), 2013. <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1218772110>
3. Youyou, W. / Kosinski, M. / Stillwell, D.: Computer-based personality judgments are more accurate than those made by humans. PNAS 112 (4), 2015. <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1418680112>

4. Matz, S. / Kosinski, M. / Nave, G. / Stillwell, D.: Psychological targeting as an effective approach to digital mass persuasion. PNAS 114 (48), 2017. <https://www.pnas.org/doi/10.1073/pnas.1710966114>
5. Federal Trade Commission (Comissió Federal de Comerç dels EUA): Opinion and Order against Cambridge Analytica, 2019. <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2019/12/ftc-issues-opinion-order-against-cambridge-analytica-deceiving-consumers-about-collection-facebook>
6. Fons Monetari Internacional: AI Will Transform the Global Economy. Let's Make Sure It Benefits Humanity, 2024. <https://www.imf.org/en/Blogs/Articles/2024/01/14/ai-will-transform-the-global-economy-lets-make-sure-it-benefits-humanity>
7. Organització Internacional del Treball (OIT): Generative AI and Jobs, 2023. <https://www.ilo.org/publications/generative-ai-and-jobs-global-analysis-potential-effects-job-quantity-and>
8. Goldman Sachs: The Potentially Large Effects of Artificial Intelligence on Economic Growth, 2023. <https://www.gspubli hing.com/content/research/en/reports/2023/03/27/d64e052b-0f6e-45d7-967b-d7be35fabd16.html>
9. Korinek, A. / Suh, D.: Scenarios for the Transition to AGI. NBER Working Paper 32255, 2024; vegeu també les contribucions del volum del NBER «The Economics of Transformative AI», 2025. <https://www.nber.org/papers/w32255>
10. Center for AI Safety: Statement on AI Risk, 2023. <https://safe.ai/work/press-release-ai-risk>
11. Future of Life Institute: Statement on Superintelligence, 22 d'octubre del 2025. <https://superintelligence-statement.org/>
12. Hassabis, D.: Discurs a l'India AI Impact Summit, 19 de febrer del 2026, citat a: Demis Hassabis Predicts AGI Will Have 10x The Impact Of The Industrial Revolution, Yahoo Finance, 20 de febrer del 2026. <https://finance.yahoo.com/news/demis-hassabis-predicts-agi-10x-143113425.html>
13. The Bletchley Declaration by Countries Attending the AI Safety Summit, novembre del 2023. <https://www.gov.uk/government/publications/ai-safety-summit-2023-the-bletchley-declaration/the-bletchley-declaration-by-countries-attending-the-ai-safety-summit-1-2-november-2023>
14. Unió Europea: Reglament (UE) 2024/1689 sobre intel·ligència artificial (AI Act). <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj/eng>
15. Freedom House: Freedom on the Net 2023 – The Repressive Power of Artificial Intelligence. <https://freedomhouse.org/report/freedom-net/2023/repressive-power-artificial-intelligence>
16. Comitè Internacional de la Creu Roja (CICR): Position on Autonomous Weapon Systems, 2021; secretari general de l'ONU i presidenta del CICR: crida conjunta sobre els sistemes d'armes autònoms, 2023. <https://www.icrc.org/en/document/joint-call-un-and-icrc-establish-prohibitions-and-restrictions-autonomous-weapons-systems>
17. Bläsius, K. H.: Künstliche Intelligenz und Krieg. Welche Risiken entstehen, wenn der Mensch die Kontrolle verliert? Springer, 2026. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-662-72526-9>
18. Papa Lleó XIV: Encíclica «Magnifica Humanitas», Roma, Pentecosta del 2026.
19. Sanders, B.: The Public Should Own Half of the Big A.I. Companies, 1 de juny del 2026. <https://www.sanders.senate.gov/op-eds/the-public-should-own-half-of-the-big-a-i-companies/>
20. CBC News: Reportatge sobre l'estudi CAN-PRIME de Neuralink (26 pacients amb implants arreu del món), 2 de juliol del 2026. <https://www.cbc.ca/news/canada/british-columbia/vancouver-neuralink-patient-als-vpd-sergeant-9.7253579>
21. Erhard-Eppler-Kreis: Anàlisi sobre la intel·ligència artificial, 2026, entre d'altres: «Diesmal ist es anders», «Die Maschine lässt sich nicht einfach ausschalten», «Maschinen, die klüger werden als ihre Erbauer», «Der Zug ohne Bremsen», «Magnifica Humanitas», «Wem gehört die künstliche Intelligenz?», «Die Entscheidung über Leben und Tod» (en alemany).